

ИСПИТ ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОФ, ОЕ, ОС, ИР)

24. август 2017.

Напомене. Испит траје 180 минута. Није дозвољено напуштање сале 60 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба непрограмабилних калкулатора. Дозвољена је употреба само овога папира и једне вежбанке, који се морају заједно предати. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, уцртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Вежбанка и овај папир се морају заједно предати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

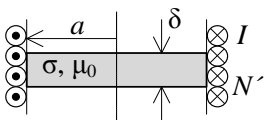
Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)							КОЛОКВИЈУМ				
Индекс година/број		Презиме и име									
/							ИСПИТ				
ПИТАЊА					ЗАДАЦИ						
1.	2.	3.	4.	5.	6.	Укупно	1.	2.	Укупно	УКУПНО ПОЕНА	ОЦЕНА

ПИТАЊА

1. У вакууму су постављена два права бесконачно дуга и бесконачно танка концентрична проводна цилиндра, полупречника a и b . Сматрајући цилиндре телима електростатичког система, чије референтно тело је њима концентрични цилиндар полупречника c ($a < b < c$), одредити коефицијенте потенцијала тог система.

2. На средини веома дугачког солениода, кружног попречног пресека полупречника a и подужне густине завојака N' , постављен је танак кружни проводни диск, дебљине $\delta \ll a$, специфичне проводности σ и пермеабилности μ_0 , као на слици. Средина је ваздух, а у завојцима солениода постоји споропроменљива простопериодична струја, ефективне вредности I и угаоне учестаности ω . Одредити средњу снагу Џулових губитака услед вртложних струја у диску, под претпоставком да се магнетско поље тих струја може занемарити.

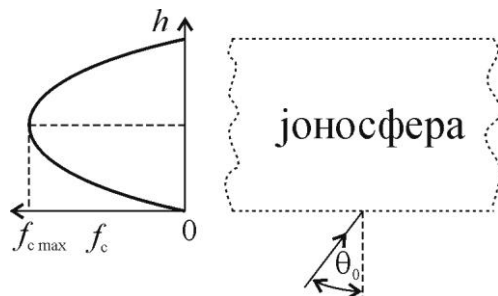

3. (а) Написати Лоренцов услов у комплексном облику, ако је средина ваздух. (б) Полазећи од израза за комплексни вектор јачине електричног поља, у ваздуху, изражен преко електричног скалар–потенцијала и магнетског вектор–потенцијала, и Лоренцовог услова, извести израз за комплексни вектор јачине електричног поља изражен само преко магнетског вектор–потенцијала.

(а)	(б)
-----	-----

4. Одредити максималну (средњу) снагу која се може преносити вођеним простопериодичним TEM таласом кроз коаксијални кабл, полупречника проводника a и b , са савршеним немагнетским диелектриком релативне пермитивности ϵ_r и критичног поља E_{kr} .

5. Полазећи од Снеловог закона, објаснити простирање таласа кроз јоносферу, чија је критична учестаност параболична функција висине, а у зависности од учестаности таласа f и упадног угла θ_0 (видети слику).

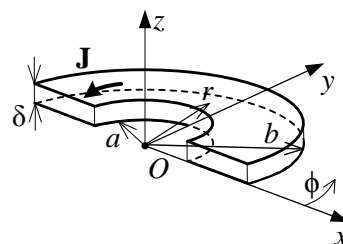

6. Раван униформан простопериодичан линијски поларизован TEM талас простира се у вакууму. Површинска густина средње снаге која се преноси таласом је $10 \mu\text{W}/\text{m}^2$. Израчунати ефективне вредности (а) електричног поља, и (б) магнетског поља овог таласа.

(а)	(б)
-----	-----

ЗАДАЦИ

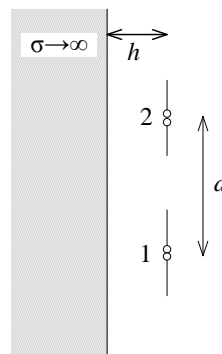
1. У вакууму постоји простопериодична струја, високе кружне учестаности ω , само по запремини веома танког полукружног диска унутрашњег полупречника a , спољашњег полупречника b и дебљине δ ($\delta \ll a$), као на слици. Вектор густине струје дат је изразом у цилиндричном координатном систему, $\mathbf{J} = \sqrt{2}J_0 \sin\phi \cos(\omega t + \beta r) \mathbf{i}_\phi$, где је J_0 константа, $\beta = \omega \sqrt{\mu_0 \epsilon_0}$, $a \leq r \leq b$, и $0 \leq \phi \leq \pi$.

(а) Одредити расподелу наелектрисања диска. (б) У тачки O одредити комплексни вектор јачине електричног поља који потиче од наелектрисања добијеног под (а).

(в) Одредити комплексни вектор јачине индукваног електричног поља у тачки O .

2. Предајни (1) и пријемни (2) полуталасни диполи су постављени у вакууму, на међусобном растојању $d = 2\text{m}$, вертикално један изнад другог, као на слици. На растојању $h = 0,5\text{m}$ од дипола, налази се вертикална, савршено проводна раван. Предајни дипол се напаја из генератора простопериодичног сигнала, учестаности $f = 2,4\text{GHz}$. (а) Израчунати спрегу између дипола, дефинисану као количник снаге коју пријемна антена предаје прилагођеном пријемнику и снаге којом се напаја предајна антена, P_p/P_0 . (б) Како треба оријентисати предајни дипол да би спrega између дипола била нула? Образложити одговор, израчунати неопходне величине и скицирати одговарајућу слику. Сматрати да су диполи без губитака.

Напомена: у цилиндричном координатном систему је:

$$\text{div } \mathbf{A} = \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} (rA_r) + \frac{1}{r} \frac{\partial A_\phi}{\partial \phi} + \frac{\partial A_z}{\partial z}.$$

**ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА
ИСПИТА ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОФ, ОЕ, ОС, ИР),
ОДРЖАНОГ 24. АВГУСТА 2017. ГОДИНЕ**

ПИТАЊА

1. $a_{11} = \frac{1}{2\pi\epsilon_0} \ln \frac{c}{a}$, $a_{12} = a_{21} = \frac{1}{2\pi\epsilon_0} \ln \frac{c}{b}$, $a_{22} = \frac{1}{2\pi\epsilon_0} \ln \frac{c}{b}$.

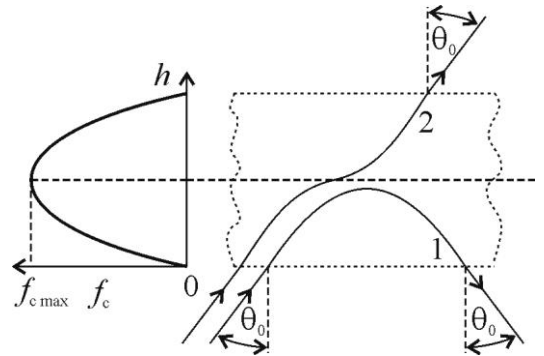
2. $P_J = \frac{\pi\sigma\omega^2\mu_0^2 N'^2 I^2 a^4 \delta}{8}$.

3. (а) $\text{div} \underline{\mathbf{A}} = -j\omega\epsilon_0\mu_0 \underline{V}$. (б) $\underline{\mathbf{E}} = -j \frac{1}{\omega\epsilon_0\mu_0} \text{grad}(\text{div} \underline{\mathbf{A}}) - j\omega \underline{\mathbf{A}}$.

4. $P_{\max} = \frac{1}{120\Omega} a^2 E_{\text{кр}}^2 \sqrt{\epsilon_r} \ln \frac{b}{a}$.

5.

При уласку у јоносферу талас се повија ка нормали. Ако је на било којој висини испуњен услов $f_c = f \cos\theta_0$, талас се повија надоле (пре достизања висине на којој је $f_c = f_{c\max}$) и излази под истим углом под којим је ушао у јоносферу (путања 1). У противном, ако важи $f_{c\max} < f \cos\theta_0$, талас се након достизања висине на којој је $f_c = f_{c\max}$ повија ка нормали, пролази кроз јоносферу и напушта је под истим углом под којим је ушао у јоносферу (путања 2).

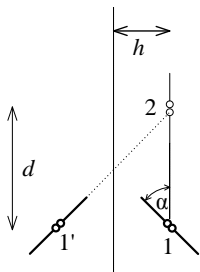
6. (а) $E \approx 61,4 \frac{\text{mV}}{\text{m}}$. (б) $H \approx 162,9 \frac{\mu\text{A}}{\text{m}}$.

ЗАДАЦИ

1. (а) Наелектрисања постоје само по запремини диска, $\underline{\rho} = j \frac{J_0}{\omega} \cos\phi \frac{e^{j\beta r}}{r}$.

(б) $\underline{\mathbf{E}}_{\mathcal{Q}} = -j \frac{J_0 \delta}{8\omega\epsilon_0} \left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b} + j\beta \ln \frac{b}{a} \right) \mathbf{i}_x$ (в) $\underline{\mathbf{E}}_{\text{ind}} = j\omega \frac{\mu_0 J_0 \delta}{8} (b-a) \mathbf{i}_x$.

2. (а) $P_p / P_0 \approx 9,927 \cdot 10^{-7}$. (б) Да би спрега била нула, потребно је дипол 1 оријентисати или нормално на цртеж, или га ротирати у равни цртежа за угао $\alpha = \arctan\left(\frac{2h}{d}\right) \approx 26,6^\circ$.

- РЕЗУЛТАТИ ИСПИТА ЋЕ БИТИ ОБЈАВЉЕНИ ДО 31. АВГУСТА У 18:00 ЧАСОВА.
- УВИД У ЗАДАТКЕ, У СОБИ 646, ЈЕ 31. АВГУСТА ОД 18:00 ДО 18:30 ЧАСОВА.